

УДК 372

Олександра СОКОЛОВСЬКА

доктор філософії в галузі освіти, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти,
Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського,
м. Миколаїв, Україна

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

У статті висвітлюються теоретичні основи підготовки майбутніх вихователів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Підкреслюється точка зору вітчизняних і зарубіжних науковців які вважають за необхідність підготовки майбутніх вихователів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Окремо розглядаються педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до роботи з дітьми з особливими потребами. Розкривається роль вихователя у роботі з дітьми дошкільного віку з особливими потребами. Розглядаються проблеми вихователя у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами у дошкільному закладі. Обґрунтовується доцільність включення дітей з особливими освітніми потребами в колектив здорових однолітків. Аналізуються фактори, що впливають на розвиток дітей з особливими освітніми потребами. Визначаються завданням вищої освіти у підготовці майбутніх фахівців, що відрізняються, насамперед, терпимістю до різних поглядів і переконань, неупередженістю у ставленні до дітей дошкільного віку з особливими потребами. Зазначено, що розвиток системи освіти, її рівень, можливості, спрямованість, кінцеві результати визначаються дією принципів гуманізації і демократизації. Зосереджується увага на вихованні й навчанні в дусі терпимості до дітей з особливими потребами, а це можливо лише в разі отримання освіти з впровадженням новітніх технологій, глибоких знань з педагогіки та психології.

Ключові слова: освіта, освітні потреби, інклюзія, вихователь.

Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами постає на сьогодні особливо гостро в Україні у сфері освіти, яка не готова прийняти на себе зобов'язання навчати дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах в тому числі і дошкільних.

В умовах інтеграції української освіти і науки у світовій освітній простір, її реформування і становлення на принципах гуманізму, здоров'язберігаючого простору й соціально-адаптованої компетентності важливою проблемою стає підготовка фахівців, упровадження новітніх технологій, цільових науково-педагогічних досліджень у практику діяльності навчальних закладів у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Важливим завданням вищої педагогічної освіти є випереджувальна професійна підготовка фахівців, ліквідація розриву між змістом педагогічної освіти й досягненнями педагогічної науки і практики. Особливо гострою в руслі реалізації пріоритетів сучасної освіти постає проблема підготовки вихователів до роботи з дітьми з особливими потребами. Проблема включення дітей з особливими освітніми потребами в колектив здорових однолітків сьогодні набуває неабиякої актуальності. Розробка методик і технологій роботи в умовах інклюзивної групи дітей потребує від вихователя дошкільного закладу вивчення і впровадження класич-

ної спадщини видатних педагогів, новітніх досягнень в галузі психології і педагогіки.

Очевидно, що успішне розв'язання цієї проблеми сприятиме створенню повноцінного неперервного середовища для навчання, виховання й розвитку дошкільників з особливими освітніми потребами.

Діяльність майбутнього вихователя з позиції системного підходу, включає взаємопов'язані між собою різні види діяльності. Перш за все, це встановлення доброзичливих відносин та залучення дошкільників з особливими освітніми потребами до колективу здорових дітей.

Аналіз наукових джерел засвідчив, що проблема підготовки вихователя до педагогічної взаємодії з дітьми 2–7 річного віку досліджується в різних наукових аспектах. У контексті нашого дослідження особливого значення набувають теоретико-методичні основи фахової підготовки педагогів у вищих навчальних закладах (О. Абдулліна, О. Акімова, Р. Гуревич, С. Гончаренко, І. Зязун, О. Куцевол, В. Сластьонін, В. Шаков, О. Шестопалюк, І. Шоробура); навчання дітей дошкільного віку (А. Богуш, І. Лапшина, П. Поніманська, О. Проскура, Т. Степанова).

Зокрема, такі вітчизняні та зарубіжні автори, як Р. Гуревич, А. Гуржій, М. Жалдак, Ю. Жук, Г. Кедровіч, Г. Козлакова, Е. Лузик, Ю. Магибиць, Е. Полат, І. Роберш, С. Свириденко, О. Співаковський,

С. Томисон, А. Хуторський у своїх працях висвітлюють теоретичні та методичні аспекти раціонального використання новітніх технологій в роботі з дітьми з особливими потребами.

Теоретичні засади організації інклюзивного навчання стали предметом досліджень В. Синьова, Т. Ілляшенко, А. Колупаєвої, Н. Назарової, В. Тарасун, І. Хафізулліної, Ю. Шумилівської. Практичним аспектам організації інклюзивного навчання присвячені праці О. Мартинчука, М. Захарчука, С. Алексєєнко, І. Демченко, М. Хайруддінова.

Різномасштабні характеристики дітей із інтелектуальними порушеннями вивчені достатньо широко. Дослідження видатних дефектологів (Т. Власова, В. Лубовський, І. Марковська, У. Ульяновова), зробили великий внесок в розвиток даної галузі педагогічної науки і дозволили виділити, як загальні специфічні особливості цієї категорії дітей, так і особливості освітньої роботи з ними. У вітчизняній спеціальній педагогіці розвиток, навчання й виховання дітей з інтелектуальними порушеннями стали предметом досліджень таких вчених, як І. Бех, В. Бондар, Л. Вавіна, А. Висоцька, І. Єременко, В. Липа, В. Синьов, Н. Стадненко, В. Турчинська, О. Хохліна.

Останніми роками дослідники приділяли велику увагу проблемі спілкування дошкільників (З. Богуславська, Л. Галігузова, М. Денисова, Д. Ельконін, М. Кистяківська, М. Лісіна, О. Смірнова, Н. Фігурін, Ф. Фрадкіна). Особливості спілкування дітей, що мають освітні потреби, зокрема розумову відсталість, досліджували такі вчені, як Д. Аугене, Т. Власова, Ж. Головіна, В. Лубовський, М. Певзнер, С. Рубінштейн, О. Слеповіч, У. Ульяновова.

Ми обрали дослідження проблеми, що виникає у підготовці майбутніх вихователів для дошкільних навчальних закладів в організації роботи з дітьми з особливими освітніми потребами та сприяння усвідомленому засвоєнню студентами педагогічних ідей В. Сухомлинського, М. Монтесорі, формування інтересу до історико-педагогічної спадщини її переосмислення і творчого використання у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Забезпечення таких умов життєдіяльності для дітей з особливими потребами за яких вони зможуть адаптуватись в колектив здорових дітей.

Із вище сказаного логічно випливає необхідність використання історико-педагогічної спадщини у підготовці майбутніх вихователів ДНЗ які визначаються широкою загальною і педагогічною ерудицією. Зокрема, питання філософії освіти, психології в поєднанні із знаннями європейських і світових педагогічних систем. Зміст дошкільної освіти згідно Базового компонента полягає в

утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, найповнішому розвитку її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб дітей з особливими потребами, забезпеченні загальнолюдських цінностей, гармонії стосунків дітей і навколишнього середовища, суспільства і природи.

Навчальний і виховний процес у вищій школі спрямований на формування фахівця високої кваліфікації. Формується особа майбутнього фахівця – її світогляд, ідейно-політичні переконання, моральне обличчя, загальна культура, і на цій основі набуваються фахові знання, виробляється система професійних умінь і навичок в тому числі роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Метою вищого навчального закладу є підготовка фахівців, здатних після здобуття відповідної освіти включитися у виробничу діяльність, вирішувати виробничі або наукові завдання і відповідати за їх вирішення. Результативність такої системи вимірюється соціальною та професійною адаптацією випускників це, у свою чергу, зумовлює необхідність засвоєння майбутніми фахівцями новітніх знань з педагогіки, психології, ознайомлення із сучасними інформаційними технологіями, а також максимальним розвитком активності та самостійності студентів.

Навчально-виховний процес зорієнтований на оволодіння методами самостійної навчальної і науково-дослідної роботи, переходом освіти в самоосвіту, наявністю системи ціннісних відносин, що вже склалися.

Педагогічний процес стає ефективним, коли діяльність викладача, його вплив на студентів відповідає їхнім пізнавальним можливостям і характеру діяльності. Необхідні студентам якості для їхньої майбутньої професійної діяльності, найбільш успішно формуються тоді, коли весь зміст навчально-виховного процесу наближений до умов практичної діяльності майбутніх фахівців. Тому має бути насиченим професійним змістом і проходити в ситуаціях наближених до педагогічної діяльності, тобто до умов дошкільного навчального закладу в які включається випускник після завершення навчання.

У системі дошкільної освіти, як і в системі освіти в цілому, відбуваються істотні зміни. Видатний педагог В. Сухомлинський вважає, що «Гуманність, чуйність до людини, готовність прийти їй на допомогу – це елементарні риси людяності, порядності мають стати надбанням, особистим моральним багатством кожного вихованця» [9, 446]. Гуманістичні концепції сучасної освіти у своїй основі спираються на систему принципів, що визначають необхідність глибокої поваги, турботи, любові до кожної дитини, в тому числі і

до дитини з особливими потребами, здатності вихователя бачити в кожній дитині індивідуальність і забезпечувати умови для виховання її як особистості. За глибоким переконанням Василя Олександровича «Виховання в широкому розумінні – це багатогранний процес постійного духовного збагачення й оновлення і тих, кого виховують, і тих, хто виховує» [10, 398].

Важливою проблемою вищих навчальних закладів є перебудова та організація педагогічного процесу таким чином, щоб надати студентам можливість сформувати в собі таку моральну якість як гуманність, отримати навички взаємодії з дітьми з особливими потребами в різних ситуаціях і на цій основі створити інклюзивне середовище.

Інклюзія входить до складу гуманістичного світогляду, це загальнолюдська цінність.

Для повноцінної функціональної та соціальної інклюзії необхідна особлива організація предметної взаємодії, міжособистісних контактів і спілкування, рівноправне партнерство, знання соціальної дистанції.

Інклюзивне включення дітей дошкільного віку в звичайну групу може здійснюватися за однією з форм:

- повна інтеграція, за якою дітей із психологічною готовністю до спільного перебування зі здоровими однолітками та рівнем психофізичного розвитку, що відповідає віковій нормі по 1-3 особи включають до звичайних груп дошкільного навчального закладу; при цьому вони мають одержувати корекційну допомогу за місцем проживання;
- комбінована інтеграція, за якої дітей із близьким до норми рівнем психофізичного розвитку по 1-3 особи включають до звичайних груп дошкільного закладу; у процесі перебування у ДНЗ вони постійно одержують допомогу дефектолога;
- часткова інтеграція, за якої дітей з особливостями психофізичного розвитку, які неспроможні разом зі здоровими однолітками оволодіти освітнім рівнем, включають до груп по 1-3 особи лише на частину дня;
- тимчасова інтеграція, за якої дітей з особливостями психофізичного розвитку об'єднують зі здоровими однолітками 2-4 рази на місяць для проведення спільних виховних заходів [4].

У лекціях наводимо змістовні, перевірені педагогічною практикою і науково обґрунтовані визначення «діти з особливими потребами», розкриваємо завдання вихователя в роботі з дітьми з особливими потребами. Основним завданням вихователя дошкільного навчального закладу є формування в дошкільника логіко-математичної

компетенції, яка дозволить розвинути логічні вміння та навички. А це, в свою чергу, сприятиме формуванню мотивації навчання; розвитку уваги, пам'яті варіативного мислення, уяви; навчання вміння аргументувати власні висловлювання; формуванню прийомів розумових дій.

Під час педагогічної практики у дошкільному навчальному закладі студенти переконуються в тому, що вивчення теорії та методики курсу математичного розвитку дошкільників збагачує і систематизує у дітей з особливими освітніми потребами уявлення про властивості предметів навколишнього середовища, сприяє накопиченню досвіду практичних дій з множинами, забезпечує оволодіння дошкільниками системою математичних компетенцій необхідних у повсякденному житті, сприяє формуванню уявлень про кількість, число, форму та розмір предметів, розширює вміння вимірювати.

Саме з цими завданнями справляються діти з особливими потребами в інклюзивних групах. Навчання математики в умовах інклюзивної групи створює широкі можливості для розвитку пам'яті, логічного і критичного мислення, інтуїції, уяви, уваги, наполегливості, навичок контролю і самоконтролю, уміння планувати свою роботу, аналізувати навчальну задачу.

Необхідною умовою організації навчально-виховного процесу в інклюзивній групі є вибір раціональної системи методів і прийомів активного навчання. Це спонукає студентів до використання новітніх інформаційних технологій у поєднанні з традиційними засобами.

У сучасній дошкільній освіті існує чимало позитивних тенденцій, серед яких і запровадження педагогічних ідей М. Монтесорі. Вивчення історії педагогіки дозволяє поглиблено ознайомити майбутніх вихователів з педагогічною системою М. Монтесорі, В. Сухомлинського.

Навчання дітей в інклюзивній групі за методикою М. Монтесорі надається переважно предметно-практичній діяльності, яка забезпечує наочну основу для формування математичних понять і створення передумов для застосування математичних знань під час розв'язування практичних задач. Особливу увагу звертаємо на тому, що на заняттях з теорії та методики математичного розвитку у дітей формується науковий світогляд, відбувається розвиток пізнавальних здібностей, здійснюється підготовка до трудової діяльності.

Головна мета дидактичного матеріалу М. Монтесорі полягає не в навчанні дітей навичок і передавання їм знань через правильне використання, а в тому, щоб допомогти само будівництву, духовному розвитку дитини [3, 99]. Сенсорні

матеріали опосередковано готують дитину до сприймання математичних знань. Дитячий розум одночасно засвоює багатоманітний сенсорний і моторний досвід, природно розвиваючи при цьому математичні здібності. Математичні матеріали складені так, щоб зримо поставав зв'язок між окремими діями і сприяли засвоєнню знань дітей з особливими потребами.

М. Монтессорі розглядала математичну освіту як єдине ціле, прагнучи зробити дитину здатною за допомогою математичного мислення досягнути світ природи, культуру [3, 107].

Розвиток елементарних математичних уявлень у інклюзивній групі дошкільного навчального закладу здійснюється на фронтальних заняттях.

Детально на практичних заняттях з педагогіки студенти факультету дошкільної та початкової освіти вивчають форми роботи з дітьми з психофізичними порушеннями.

В процесі виховання дітей із психофізичними порушеннями враховуємо об'єктивні труднощі їхнього розвитку, а саме: труднощі мовленнєвої комунікації, соціальну інфантильність, несформованість соціально-побутової компетентності, емоційного розвитку, порушення поведінки, нечіткі уявлення про систему поведінки, порушення загального психічного розвитку.

Відхилення в розвитку особистості дитини виявляється по-різному: або у не конкретному розумінні мотивів діяльності, в обмеженні знань про вимоги колективу або в невмінні зіставляти свої наміри, бажання із загальними цілями.

У дітей з вадами слуху проблеми формуються у сфері словеснологічного мислення. Порушення слухових сприймань викликає підозрливість, неможливість зрозуміти почуте. Це призводить до нестійкої поведінки. Слабозорим дітям властива недостатня просторова орієнтація та збіднене емоційне життя. У дітей з порушеннями інтелектуального розвитку спостерігається недорозвиток вищих форм пам'яті, мислення, характеру. Недорозвиток особистості виявляється у примітивних реакціях, підвищеній самооцінці, негативізм, недорозвитку волі, невротичних реакціях. Діти із розумовими вадами проявляють пасивність, інертність, підкорення сторонньому впливу, і все це – через відсутність критичного мислення. У них важко сформувати мораль, поняття якості не проявляються у некритичному ставленні до власної поведінки та вміння правильно оцінити свої сили (Т. Власова, Г. Дульнев, О. Дячков, І. Єременко, М. Певзнер, С. Рубінштейн).

Особливою категорією дітей молодшого й дошкільного віку є діти із інтелектуальними порушеннями. Саме вони потребують у стосунках з вихователем особливих професійних знань.

Оволодіння глибокими теоретичними і практичними знаннями психофізичних особливостей дітей допомагає студентам в організації роботи щодо їхнього розвитку, навчання й виховання відповідним чином.

Розумова відсталість – сукупність етіологічно різних спадкових, вроджених або рано набутих стійких непрогресуючих синдромів загального психічного відставання, які проявляються в утрудненні соціальної адаптації головним чином через переважаючий інтелектуальний дефект [5].

У сучасній психології, педагогіці під поняттям «розумова відсталість» розуміється стійке, яскраво виражене незворотне порушення пізнавальної діяльності, що виникло внаслідок дифузного ураження центральної нервової системи (головного мозку). Ураження може бути результатом запальних процесів, різноманітних інтоксикацій організму, спадкових захворювань батьків, пологових травм та постнатальних уражень центральної нервової системи, негативних соціальних факторів (алкоголізм батьків) тощо [8].

Розумова відсталість виражена у таких двох формах, як олігофренія та деменція. Олігофренія уроджене або рано набуте у перші три роки життя слабоумство, що виражається в недорозвитку всієї психіки, але переважно інтелекту. Деменція ж – це стійке порушення інтелекту, яке призводить до послаблення пізнавальної активності, вихолощення почуттів, невміння використовувати життєвий досвід та переносити його у нову ситуацію [7].

Поняття «затримка психічного розвитку» визначається як «особливий тип аномалії», що виявляється в порушенні нормального темпу психічного розвитку дитини.

Багаторічний науковий досвід у вищому навчальному закладі, спостереження під час педагогічної практики засвідчили, спілкування, що виникає і розвивається в процесі навчання сюжетно-рольовим іграм, значно збагачує мовний розвиток дітей з інтелектуальною недостатністю. Перш за все, це виявляється у тому, що у дітей з'являється прагнення говорити з приводу того, що вони виконують, бажання розказати про свої наміри, поділитися з оточуючими новими враженнями, поза грою розділити з однолітками і дорослими свої радощі і засмучення. Гра забезпечує мотиваційний зміст мовленнєвої діяльності, стає умовою оволодіння дітьми різноманітними засобами мовної комунікації.

Питання навчання дітей з розладами аутистичного спектра в освітньому просторі на сьогодні надзвичайно складне. Складнощі впровадження освіти для аутичних дітей в нашій країні пов'язані з різноплановими дефіцитами.

Аутизм (від грец. *Autos-sam*) являє собою відрив від реальності, відгородженість від навколишнього світу.

Це спонукає детально вивчати зі студентами факультету дошкільної та початкової освіти форми роботи з дітьми з особливими потребами, а саме з аутизмом, розумовою відсталістю.

В роботі з розумово відсталими дошкільниками застосовуємо дії за наслідуванням, за зразком і вибір за зразком, «жестова інструкція», спільні дії вихователя і дитини. Розглянемо кожен з цих методів.

Розумово відсталим дошкільникам складно наслідувати діям вихователя. Тому наслідування за діями вихователя є об'єктом формування у процесі роботи з такими дітьми. Для цього на індивідуальному занятті використовуємо спільні дії вихователя та дитини (тобто дорослий руками дитини виконує завдання), і разом з поясненнями демонструємо дії дорослого. Для того, щоб дитина могла засвоїти способи дій з предметами за наслідуванням, дії дорослого повинні бути повільні, демонстративні.

Поступово дії за наслідуванням стають основним засобом надання дитині сенсорного досвіду, сумісні дії використовуємо лише у випадках, коли дитина ще не готова до наслідування. Але є діти, яким складно діяти навіть за наслідуванням. У цих випадках вихователь діє повільно, поетапно, щоб дитина встигла побачити та визначити всі етапи дії. При утрудненнях можна користуватися вказівним жестом, щоб виділити потрібний предмет, показати, куди його потрібно пересунути. Наприклад, при складанні іграшкового автомобіля дитина не діє за наслідуванням. Вихователь вказує пальцем на «кузов» і каже: «Візьми», потім показує на куб, що стоїть перед дитиною і каже: «Постав сюди». Цей прийом умовно називається жестовою інструкцією. Якщо дитина не діє і за допомогою жестової інструкції, слід скористатися методом спільних дій: взяти руки дитини в свої і разом з нею виконати потрібні дії.

Протягом засвоєння дитиною спільних дій, дій за наслідуванням та за зразком вихователь використовує вербальні методи навчання: для організації діяльності дітей, з метою звернення

уваги дитини до певної властивості, для визначення завдання, що постає перед дитиною, для узагальнення та фіксації результату дій дитини.

Для студентів, майбутніх вихователів, особливо важливим є високе почуття гуманності, відповідальності за справи суспільства, за результати своєї діяльності. Складні економічні, політичні завдання, які доведеться розв'язувати майбутнім вихователям, вимагають крім глибоких теоретичних знань і умінь, ще й професійних знань у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Майбутні фахівці повинні мати не лише наукові знання про дітей з особливими освітніми потребами, але й розуміти складність роботи з такими дітьми.

Ми вважаємо, що професійно-педагогічну спрямованість слід розглядати як систему, що включає: організацію й зміст педагогічного процесу незалежно від предмета викладання; ґрунтовне теоретичне і практичне вивчення психолого-педагогічних дисциплін і фахових методик дошкільної освіти; виконання практичних вправ, пов'язаних з вихованням дітей з особливими освітніми потребами в дошкільному навчальному закладі; проведення спеціальних семінарів з окремих важливих питань, що безпосередньо не включаються до змісту дисциплін, які викладаються на факультеті дошкільної та початкової освіти; постійний зв'язок з ДНЗ на засадах принципу гуманізму.

На думку вченого-практика В. Сухомлинського саме «стосунки людини з людиною, її суспільне життя розкриваються у праці на благо людей. У тому, як людина працює для інших, виявляється її гуманізм» [9, 62].

Вивчення педагогічної спадщини минулого сприятиме підготовці майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до роботи з дітьми з особливими потребами. Сенсорна система М. Монтесорі вплине позитивно на сприйняття та засвоєння знань дітей з особливими освітніми потребами та їх здорових однолітків. Позитивна динаміка навчання залежить від корекційної роботи, яка враховує суб'єктивний досвід, індивідуальні відмінності у розвитку кожної дитини в інклюзивній групі.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Виховання особистості / І. Д. Бех. — Підручник. — К.: Либідь, 2008. — 848 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. — К.: Либідь, 1997. — С. — 256.
3. Дичківська І. М. Педагогіка М. Монтесорі: виклики сучасності / І. М. Дичківська. — Рівне: Волин. береги, 2016. — 384 с.
4. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / А. А. Колупаєва — К.: «Саміт-Книга», 2009. — 272 с.: іл. — (Серія «Інклюзивна освіта»).
5. Лисина М. И., Галигузова Л. Н. Становление потребности детей в общении со взрослыми и сверстниками / М. И. Лисина, Л. Н. Галигузова // Исследования по проблемам возрастной и педагогической психологии / под ред. Лисиной М. И. — М., 1980. — 387 с.
6. Осипова Т. Ю., Бартењева І. О., Біла О. О. Виховна робота зі студентською молоддю: навч. посібник / за заг. ред. Т. Ю. Осипової. — Одеса: Фенікс, 2006. — 288 с.

7. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка. Підручник. — Ч. I. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки) / В. М. Синьов. — К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. — 238 с.
8. Синьов В. М., Коберник Г. М. Основи дефектології. Навч. посібник / В. М. Синьов, Г. М. Коберник. — К.: Вища школа, 1994. — 143 с.
9. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5 т. // В. О. Сухомлинський. — К.: Рад. школа, 1977. — Т. 3. — 670 с.
10. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5 т. // В. О. Сухомлинський. — К.: Рад. школа, 1977. — Т. 4. — 637 с.
11. Щербакова К. Й. Методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників / К. Й. Щербакова. — К.: Вища школа, 1996. — 356 с.

References

1. Beh I. D. Vihovannya osobistosti / I. D. Beh. — Pidruchnik. — K.: Libid, 2008. — 848 s.
2. Goncharenko S. U. Ukrayinskiy pedagogichniy slovník / S. U. Goncharenko. — K.: Libid, 1997. — S. — 256.
3. Dichkivska I. M. Pedagogika M. Montessori: vikliki suchasnosti / I. M. Dichkivska. — Rivne: Volin. oberegi, 2016. — 384 s.
4. Kolupaeva A. A. Inklyuzivna osvita: realiyi ta perspektivi: [monografiya] / A. A. Kolupaeva — K.: «Samit-Kniga», 2009. — 272 s.: il. — (Seriya «Inklyuzivna osvita»).
5. Lisina M. I., Galiguzova L. N. Stanovlenie potrebnosti detey v obschenii so vzroslyimi i sverstnikami / M. I. Lisina, L. N. Galiguzova // Issledovaniya po problemam vozrastnoy i pedagogicheskoy psihologii / Pod red. Lisinoy M. I. — M., 1980. — 387 s.
6. Osipova T. Yu., Barteneva I. O., Bila O. O. Vihovna robota zi studentskoyu moloddyu: Navch. posuibnik / Za zag. red. T. Yu. Osipovoyi. — Odesa: Feniks, 2006. — 288 s.
7. Sinov V. M. Korektsiyna psihopedagogika. Oligofrenopedagogika. Pidruchnik. — Ch. I. Zagalni osnovi korektsiynoyi psihopedagogiki (oligofrenopedagogiki) / V. M. Sinov. — K.: Vid-vo NPU imeni M. P. Dragomanova, 2007. — 238 s.
8. Sinov V. M., Kobernik G. M. Osnovi defektolgiyi. Navch. posuibnik / V. M. Sinov, G. M. Kobernik / — K.: Vischa shkola, 1994. — 143 s.
9. Suhomlinskiy V. O. Vibriani tvori: u 5 t. // V. O. uhomlinskiy. — K.: Rad. shkola, 1977. — T. 3. — 670 s.
10. Suhomlinskiy V. O. Vibriani tvori: u 5 t. // V. O. Suhomlinskiy. — K.: Rad. shkola, 1977. — T. 4. — 637 s.
11. Scherbakova K. Y. Metodika formuvannya elementarnih matematichnih uyavlen u doshkilnikiv. / K. Y. Scherbakova. — K.: Vischa shkola, 1996. — 356 s.

Соколовская А. Подготовка будущих воспитателей к работе с детьми с особыми образовательными потребностями

В статье освещаются теоретические основы подготовки будущих воспитателей к работе с детьми с особыми образовательными потребностями. Подчеркивается точка зрения отечественных и зарубежных ученых которые считают необходимость подготовки будущих воспитателей к работе с детьми с особыми образовательными потребностями. Отдельно рассматриваются педагогические условия подготовки будущих воспитателей к работе с детьми с особыми образовательными потребностями. Раскрывается роль воспитателя в работе с детьми дошкольного возраста с особыми образовательными потребностями в дошкольном учреждении. Обосновывается целесообразность включения детей с особыми образовательными потребностями в коллектив здоровых сверстников. Анализируются факторы, влияющие на развитие детей с особыми образовательными потребностями. Определяется задачей высшего образования в подготовке будущих специалистов, отличаются, прежде всего, терпимостью к различным взглядам и убеждениям, беспристрастностью в отношении детей дошкольного возраста с особыми потребностями. Отмечено, что развитие системы образования, ее уровень, возможности, направленность, конечные результаты определяются действием принципов гуманизации и демократизации. Сосредотачивается внимание на воспитании и обучении в духе терпимости к детям с особыми потребностями, а это возможно только в случае получения образования с использованием новейших технологий, глубоких знаний по педагогике и психологии.

Ключевые слова: образование, образовательные потребности, инклюзия, воспитатель.

Sokolovskaya A. Preparation of future educators for work with children with special educational needs

The article covers the theoretical basis for the preparation of future educators for working with children with special educational needs. Emphasizes the point of view of domestic and foreign scholars who consider it necessary to prepare future educators for work with children with special educational needs. The pedagogical conditions of training future educators for work with children with special educational needs are considered separately. The role of educator in work with children of preschool age with special educational needs is revealed. The problems of the educator in work with children with special educational needs in a preschool institution are considered. The expediency of inclusion of children with special educational needs in the group of healthy peers is substantiated. The factors influencing the development of children with special educational needs are analyzed. Determined by the tasks of higher education in the training of future specialists, which differ, first of all, tolerance to different views and beliefs, impartiality in relation to children of preschool age with special needs. It is noted that the development of the education system, its level, opportunities, orientation, and the final results are determined by the actions of the principles of humanization and democratization. Attention is focused on education and training in the spirit of tolerance for children with special needs, and this is possible only in the case of education with the introduction of advanced technologies, profound knowledge of pedagogy and psychology.

Key words: education, educational needs, inclusion, educator.

Стаття надійшла до редколегії 07.12.2017